

LANDINFO

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Temanotat

Iran

Myndighetsreaksjoner mot kristne konvertitter

20. oktober 2023

© Landinfo 2023

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Fredrik Selmers vei 6
Postboks 2098 Vika
0125 Oslo
Tel: 23 30 94 70
E-post: landinfo@landinfo.no
www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingstreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

Summary

Iranian Christian converts can face surveillance, interrogations, threats, loss of employment and work ban, arrest, and prosecution. Converts with leadership roles in the Christian communities and those who contribute to the growth of the community through active outward evangelization, are most prone to be prosecuted and convicted to jail. However, a wider circle of converts might face other reactions, such as interrogations and threats.

Sammendrag

Iranske kristne konvertitter kan utsettes for blant annet overvåkning, avhør, trusler, oppsigelser og yrkesnekt, arrestasjon og straffeforfølgelse. Konvertitter med lederroller i miljøene og de som bidrar til vekst i konvertittmiljøene gjennom utadrettet evangelisering, er mest utsatt for straffeforfølges og fengselsdommer. Andre reaksjoner som avhør og trusler, kan imidlertid ramme en bredere krets av konvertitter.

Innhold

1 Innledning	6
1.1 Om kildene	6
2 Reaksjoner mot kristne konvertitter	7
2.1 Overvåkning	8
2.2 Razziaer og avhør	8
2.3 Trusler.....	9
2.4 Revolusjonsgardens etterretning mer involvert enn tidligere.....	11
2.5 Erklæringer om å avstå fra kristen aktivitet.....	11
2.6 Arrestasjoner og varetekt.....	12
2.7 Løslatelse mot kausjon	13
2.8 Domfellelser	13
2.8.1 Nasjonale sikkerhetsforbrytelser	13
2.8.2 Frikjennelser i ankesaker	14
2.8.3 Krenkelser av islamske verdier og blasfemi	15
2.8.4 Alkoholkonsum	15
2.8.5 Frafall fra islam – apostasi.....	15
2.9 Pålagt religionsundervisning	16
2.10 Oppsigelser og bortfall av studiemuligheter	16
3 Hvem sikter myndighetene seg inn mot?	17
3.1 Arrestasjoner, varetekt og straffeforfølgelse	17
3.1.1 Hva betyr det å lede en hjemmekirke?	19
3.1.2 Hva menes med utadrettet evangelisering?	20
3.1.3 Unntaksvis straffeforfølgelse av ordinære medlemmer av hjemmekirker.....	21
3.1.4 Personer med fremtredende roller i samfunnslivet	21
3.1.5 Ledere for nettverk av hjemmekirker mer utsatt	21
3.2 Andre reaksjoner.....	22
3.3 Iranske konvertitter i utlandet.....	22
4 Referanser	24
4.1 Skriftlige kilder.....	24
4.2 Muntlige kilder	25

1 Innledning

Iranere som konverterer fra islam til kristendommen, kan ikke praktisere sin tro åpent i Iran. Konvertittene anerkjennes ikke som kristne av statlige myndigheter, og de er forhindret fra å delta i gudstjenester eller annen religionsutøvelse i det offentlige rom. I stedet utøver de troen i små fellesskap i private hjem – i såkalte hjemmekirker – eller alene, ved hjelp av kristne satellittkanaler, internett eller sosiale medier. Konvertittene kan bli møtt med reaksjoner fra iranske myndigheter. Det dreier seg blant annet om overvåkning, innkallinger til avhør, trusler, oppsigelser og yrkesnekt, arrestasjoner, straffeforfølgelse og fengsel.

Dette notatet belyser hva slags reaksjoner kristne konvertitter kan bli møtt med fra iranske myndigheter. Dernest redegjøres det for hvilke konvertitter og hvilke handlinger fra konvertittenes side som typisk vil utløse reaksjoner.

1.1 Om kildene

Notatet bygger på informasjon fra intervjuer med iranske kristne konvertitter bosatt i Tyrkia og representanter for persiskspråklige kirker og organisasjoner som driver kristen misjonsvirksomhet, trosopplæring og/eller informasjonsarbeid blant kristne konvertitter i Iran. Intervjuene ble gjennomført i forbindelse med en informasjonsinnhentingsreise til Tyrkia og Storbritannia i mars 2023. I tillegg ble det gjennomført et videointervju med en organisasjon i Storbritannia i mai 2023.

Intervjuobjektene er en del av det iranske kristne miljøet og kan dermed ikke karakteriseres som nøytrale aktører. Landinfo har likevel valgt å bruke informasjonen som disse kildene formidler fordi de har gode kontakter inn i kristne konvertittmiljøer i Iran. De sitter på førstehåndskunnskap om hva slags vilkår konvertittene lever under. Det eksisterer ikke andre uavhengige kilder med det samme informasjonstilfanget.

Konvertittene som ble intervjuet i Tyrkia har bakgrunn som ledere, misjonærer og aktivister i Iran, og har flyktet fra landet på grunn av sitt kristne engasjement. De er dermed ikke representative for det store flertallet av konvertitter i Iran, men deres erfaringer, som de formidlet til Landinfo, er likevel med på å belyse hva slags reaksjoner konvertitter i Iran kan bli møtt med. Noen av dem har oppholdt seg i Tyrkia i flere år. Deres personlige erfaringer med iranske myndigheter er således ikke nye, men de har kontakt med kristne miljøer i Iran og kjenner dermed også dagens situasjon godt.

Kildene som ble intervjuet er med få unntak anonymiserte. De anmodet om anonymisering fordi tematikken er sensitiv og fordi de frykter at eksponering kan avsløre konkrete nettverk av hjemmekirker eller føre til reaksjoner fra iranske myndigheter mot kildene eller deres familier i Iran. Så langt det er mulig, gjengis hva slags organisasjon det refereres til. Noen av organisasjonene er navngitt mens

representantene vi intervjuet er anonymisert. I andre tilfeller er også navnet på organisasjonen utelatt.

Dette temanotatet følger i rekken av tidligere Landinfo-notater om kristne konvertitter (Landinfo 2017b, a, 2019, 2022a). Rapportene fra 2017 ble skrevet i etterkant av informasjonsinnhentingsreiser til Tyrkia og Storbritannia og baserte seg delvis på informasjon innhentet gjennom intervjuer med noen av de samme kildene som er benyttet i dette notatet. Oppdateringene fra 2019 og 2022 var primært basert på skriftlige kilder, herunder rapporteringer om konkrete navngitte arresterte og straffeforfulgte konvertitter, samt noe skriftlig kommunikasjon med relevante kilder.

2 Reaksjoner mot kristne konvertitter

Den iranske konstitusjonen definerer landet som en islamsk republikk med den sjiamuslimske «12-sekten» og den tilhørende lovskolen Jafari som statsreligion. Alle lover og reguleringer må være i overensstemmelse med «islamske kriterier» og den offisielle tolkningen av islamsk lov – sharia (U.S. Department of State 2023, s. 7).

Iran har et mangfold av religiøse grupperinger, men kun zoroastere, jøder og kristne anerkjennes som religiøse minoriteter.¹ Innenfor lovens grenser tillates de å utøve sine religiøse riter og seremonier. De tillates også å behandle familieforhold som ekteskap og skilsmisser i tråd med egne religiøse lover, og har rett til egen religionsundervisning i skolen. Anerkjennelsen som kristen gjelder imidlertid kun den kristne minoritetsbefolkningen som bodde i Iran før revolusjonen i 1979, det vil si de assyriske og armenske minoritetene. Alle andre som ikke er registrerte medlemmer av en av disse minoritetene, regnes som muslimer (U.S. Department of State 2023, s. 8; Article 18 et al. 2023, s. 5).

De anerkjente kristne kirkene har ikke lov til å holde prekener eller bruke religiøs litteratur på persisk. De har heller ikke lov til å åpne kirkene for kristne konvertitter. Konvertittene, som tallmessig utgjør langt flere enn de offisielt registrerte kristne², anerkjennes ikke som kristne av myndighetene og er henvist til å praktisere sin tro i små grupper i private hjem utenfor offentlighetens lys – i

¹ Nærmere 10 % av befolkningen i Iran er sunnimuslimer, herunder balucherne, turkmenerne og flertallet av kurderne. Grunnloven slår fast at sjia-islam er statsreligion, men det pekes samtidig på at de sunnimuslimske lovskolene skal respekteres og at sunnimuslimer står fritt til å handle i samsvar med egen rettspraksis, blant annet i familierettslige spørsmål (Landinfo 2022b, s. 11).

² Det finnes ikke pålitelig statistikk over antallet kristne konvertitter i Iran. Det skyldes mangel på åpenhet, og at konvertitter ikke anerkjennes og dermed forblir registrert som muslimer i offentlige registre. Anslag varierer fra noen hundrede tusen til over en million (se Landinfo 2022a, s. 9).

såkalte hjemmekirker – eller alene utenfor et kristent fellesskap (Article 18 et al. 2023, s. 5).

Konvertittene kan bli utsatt for ulike former for reaksjoner fra myndighetene. Som vist til i Landinfos rapport om arrestasjoner og straffeforfølgelse av kristne konvertitter fra 2022 (Landinfo 2022a, s. 15), bruker myndighetene en rekke virkemidler både innenfor og parallelt med det strafferettslige løpet for å forsøke å stanse utbredelsen av hjemmekirkebevegelsen. Det dreier seg blant annet om kartlegging og overvåkning, razziaer mot hjemmekirker, press om å avstå fra videre kristen aktivitet, avsverge troen eller delta på omskoleringsseksjoner i regi av islamske geistlige, arrestasjoner, avhør og straffeforfølgelse (Article 18 et al. 2023, s. 3; Landinfo 2022a, s. 15).

2.1 Overvåkning

Konvertittmiljøet behandles med mistenksomhet av myndighetene og overvåkes av iranske sikkerhetstjenester. Ifølge en representant for organisasjonen Middle East Concern (MEC, intervju mars 2023) forsøker sikkerhetstjenestene å identifisere hjemmekirker på ulike måter. De følger med på persisktalende kristne satellitt TV-kanaler og sosiale medier. De får informasjon fra konfiskerte telefoner, og de følger opp tips fra naboer og andre som angir konvertitter. Når sikkerhetstjenestene har oppdaget en hjemmekirke, vil de vanligvis holde den under oppsikt en stund og samle ytterligere informasjon. Det innebærer blant annet at konvertittene blir skygget, og at deres bevegelser, nettaktivitet og sosiale medier blir kartlagt.

Det er uklart i hvilken grad de iranske sikkerhetstjenestene har oversikt over konvertittmiljøene i Iran. En representant for Article 18 (intervju mars 2023) mente at det hadde blitt vanskeligere for sikkerhetstjenestene å holde oversikt fordi det i dag eksisterer mange små hjemmekirker med maksimum ti medlemmer. Tidligere var det vanligere å møtes i større grupper og dermed var det også lettere for sikkerhetstjenestene å følge med på miljøene. En representant for Christian Solidarity Worldwide (CSW, intervju mars 2023) mente imidlertid at sikkerhetstjenestene antagelig kjente til de fleste hjemmekirkene i landet, men at de ikke hadde kapasitet til å aksjonere mot alle.

2.2 Razziaer og avhør

Kartleggingen og overvåkingen av hjemmekirkene blir i noen tilfeller etterfulgt av en razzia mot huset eller leiligheten hvor konvertittene i en hjemmekirke møtes. Ifølge Middle East Concern (MEC, intervju 2023) er et typisk forløp ved en razzia som følger: Agenter fra en av sikkerhetstjenestene entrer leiligheten hvor konvertittene er samlet og ber umiddelbart alle reise seg, legge sine mobiltelefoner på bordet og stå med ansiktet vendt mot veggen. Huset blir ransaket og alle PCer, nettbrett og telefoner blir samlet på ett sted. De vil forsøke

å identifisere hvem som er lederen for gruppen, hvis de ikke vet det allerede. Alle som er til stede, kan deretter bli tatt med til sikkerhetstjenestens lokaler for avhør (MEC, intervju mars 2023). Av og til blir de kun avhørt på stedet, eller kalt inn til avhør på et senere tidspunkt (CSW, intervju mars 2023; leder for en iransk kristen organisasjon, videointervju mai 2023).

Ifølge Middle East Concern (MEC, intervju mars 2023) forekommer ikke razziaer mot hjemmekirker like ofte som tidligere. Det er uklart eksakt hva som er årsaken til dette, men representanten for MEC antok at myndighetene nå har mange andre og viktigere grupper de må prioritere, blant annet i lys av de landsomfattende opptøyene som startet i september 2022.³ Article 18 (intervju mars 2023) pekte også på at hjemmekirkene ikke er myndighetenes høyeste prioritet. De vet at konvertittene er fredelige, men samtidig er de klar over at konvertittbevegelsen er i vekst og de ønsker å stoppe denne veksten.

Myndighetene aksjonerer heller ikke nødvendigvis mot alle konvertittmiljøer de kjenner til. En konvertitt (a, intervju mars 2023) forklarte at sikkerhetstjenestene kjenner til mange nettverk, men de aksjonerer ikke mot dem med mindre de er aktive i å spre kristendommen og nettverket vokser. Også en representant for Christian Solidarity Worldwide (CSW, intervju mars 2023) mente at sikkerhetstjenestene ikke aksjonerer mot alle hjemmekirker de kjenner til. Konvertittbevegelsen vokser ukontrollert, og myndighetene klarer ikke å stoppe det.

Uavhengig av om det gjennomføres razziaer, kan konvertitter av og til også kalles inn til avhør. Formålet er å kartlegge miljøet som den enkelte er en del av. Dersom konvertitten oppgir navn på andre konvertitter under avhør, kan også disse innkalles til avhør (iransk konvertitt (c), intervju mars 2023).

2.3 Trusler

Sikkerhetstjenestene benytter seg av trusler som ett av flere virkemidler for å forsøke å stanse veksten i konvertittmiljøene. Trusler forekommer ofte i forbindelse med avhør. Ifølge lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) forsøker sikkerhetstjenestemennene som foretar avhør å gjøre konvertittene redde. De kan eksempelvis komme med trusler om straffeforfølgelse. Konvertittene kan bli fortalt at neste gang de tas inn til avhør kan de bli dømt til ti års fengsel eller bli straffeforfulgt for apostasi, men uten at det gjøres alvor av slike trusler. Andre ganger kan den avhørte bli fortalt at ektefellen også vil bli kalt inn til avhør (iransk kristen organisasjon, videointervju mai 2023). Det forekommer også at det fremsettes implisitte trusler om at et kvinnelig medlem av familien kan arresteres og utsettes for et seksuelt overgrep

³ Sommeren 2023, etter intervjuet med MEC, ble 69 konvertitter arrestert i ulike byer i Iran (se kapittel 2.5), men det er uklart om dette skjedde i forbindelse med razziaer (Article 18 2023b, a).

(MEC, intervju mars 2023). En representant for organisasjonen Article 18 (intervju mars 2023) forklarte at sikkerhetstjenestene for eksempel kan ta kontakt med en pastor og true med at hans datter kan bli utsatt for en ulykke. Eller de oppsøker ham med en ferdig skrevet dom på 15 års fengsel, og forteller at dette blir resultatet dersom han ikke stenger ned sin hjemmekirke. Noen blir også kalt inn til en samtale og indirekte truet til å forlate landet (se også kapittel 3.3).

Ifølge Article 18 (intervju mars 2023) benytter myndighetene seg i økende grad av trusler og sjikane i stedet for fengsling. Når konvertitter fengsles, skaper det ofte internasjonal oppmerksomhet. Iranske sikkerhetstjenester vet at organisasjoner som Article 18 fanger opp slike saker og rapporterer dem. Derfor tyr sikkerhetstjenestene til trusler i stedet. På den måten forsøker de å unngå negativ publisitet. Dette skiftet, med større bruk av trusler i stedet for fengslinger, skjedde for noen år siden da protestbølgene mot myndighetene begynte å bli hyppigere (Article 18, intervju mars 2023).

Det kan også være andre grunner til økt bruk av trusler i stedet for straffeforfølgelse. Organisasjonen Open Doors skriver i en rapport om konvertitters levekår i Iran, at konvertitter ofte kalles inn til avhør eller avhøres i forbindelse med pågrepelse. Dette gjelder særlig konvertitter som mistenkes for å drive evangelisering. Formålet med disse avhørene er å skremme konvertittene uten å måtte ta seg bryet med straffeforfølgelse og fengsling (Open Doors 2023, s. 38).

Sikkerhetstjenestenes behandling av konvertitter varierer en del i ulike deler av landet. Noen medlemmer av sikkerhetstjenestene er korrupte. De fremsetter trusler eller foretar arrestasjoner for å fremtvinge bestikkelser. Også deres informanter, som finnes i alle lokalmiljøer, kan være korrupte, og kan kreve bestikkelser fra konvertitter for å la være å rapportere dem til sikkerhetstjenestene (Article 18, intervju mars 2023; CSW, intervju mars 2023).

Noen blir også vervet som informanter i bytte mot et økonomisk vederlag. Dette skjer særlig når sikkerhetstjenestene oppdager at noen enkelt lar seg manipulere. De som verves som informanter blir gjerne løslatt og kan å fortsette sin kristne aktivitet (MEC, intervju mars 2023).

Under avhør blir man ofte også fortalt at sikkerhetstjenestene har plassert ut spioner i hjemmekirkene. Dette gjøres for å skape mistro blant medlemmene (iransk konvertitt (b), intervju mars 2023).

Noen få har blitt truet med at barna kan bli tatt fra dem. Dette skal ha skjedd med en person som nylig ble midlertidig løslatt fra fengsel. Vedkommende ble fortalt

at barnet kunne bli tatt fra foreldrene og plassert på et barnehjem dersom ekteparet fortsatte sin kristne aktivitet (iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023).⁴

2.4 Revolusjongardens etterretning mer involvert enn tidligere

Tidligere var det nesten alltid representanter for Etterretningsministeriet som gjennomførte razziaer og avhør. De siste årene har også Revolusjongardens etterretningstjeneste blitt stadig mer involvert i denne typen operasjoner (iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023; MEC, intervju mars 2023).

Etterretningsministeriet bruker som regel lang tid på overvåkingen og har skaffet seg mye informasjon før de går til aksjon. Revolusjongardens etterretningstjeneste aksjonerer gjerne raskere og har dermed mindre informasjon på forhånd (Article 18, intervju mars 2023). Revolusjongardens etterretningstjeneste behandler jevnt over arrestanter dårligere enn Etterretningsministeriet. Agentene fra Revolusjongardens etterretning er mindre respektfulle og mer tilbøyelige til å bruke vold. I 2022 skal en konvertitt ha blitt utsatt for seksuell vold i arresten til Revolusjongardens etterretning (Article 18 et al. 2023, s. 8).

2.5 Erklæringer om å avstå fra kristen aktivitet

Under avhør blir konvertitter ofte presset til å undertegne en ferdigskrevet erklæring hvor de lover å ikke møte i kristne forsamlinger i fremtiden. Noen blir også forsøkt presset til å oppgi sin tro og vende tilbake til islam. De blir gjerne fortalt at de kun vil bli løslatt dersom de undertegner. Ofte blir man først bedt om å oppgi sin tro eller erklære at man er muslim. De fleste konvertitter nekter å skrive under på dette. Deretter blir man i stedet bedt om å undertegne på at man ikke vil møte i kristne forsamlinger i fremtiden. De fleste velger å undertegne på den typen erklæringer. Vanligvis blir man løslatt etter avhør og etter at man har undertegnet slike erklæringer, men lederne risikerer varetektsfengsling og ytterligere avhør (MEC, intervju mars 2023; leder for en iransk kristen organisasjon, videointervju mai 2023).

Konvertitter som har undertegnet slike erklæringer blir holdt under oppsikt. De som trosser påleggene, og som fortsetter å møte i hjemmekirker, risikerer å bli kalt inn til nye avhør. Her risikerer de på ny å bli truet med strafferettslige konsekvenser, men så lenge man ikke er aktivist eller aktivt misjonerer og sprer

⁴ I juli 2020 ble ekteparet Sam Khosravi og Maryam Falahi fra Bushehr fratatt omsorgen for adoptivdatteren Lydia. Rettskjennelsen kom etter at paret ble domfelt for propaganda mot regimet i juni 2020 (Landinfo 2022a, s. 30).

kristendommen, er sjansen for straffeforfølgelse svært liten (lederen for en iransk kristen organisasjon, videointervju mai 2023).

De fleste slutter å møte i en hjemmekirke etter å ha undertegnet slike erklæringer, og mange blir isolert fra sitt tidligere kristne fellesskap. Razziaer og påfølgende undertegning av erklæringer innebærer derfor som regel at den aktuelle hjemmekirken blir oppløst (MEC, intervju mars 2023).

2.6 Arrestasjoner og varetekt

Konvertitter kan også arresteres og plasseres i varetekt. Kapittel 3 gjør nærmere rede for hvem som typisk kan utsettes for dette. De siste årsrapportene fra Article 18, Open Doors, Christian Solidarity Worldwide (CSW) og Middle East Concern (MEC) angir antall rapporterte arrestasjoner for det aktuelle året:

- For 2022 registrerte organisasjonene 134 arrestasjoner, hvorav 61 også ble varetektsfengslet (Article 18 et al. 2023, s. 11, 23).
- For 2021 registrerte organisasjonene 59 arresterte, hvorav 34 også ble varetektsfengslet (Article 18 et al. 2022, s. 10).
- For 2020 registrerte organisasjonene 115 arresterte, hvorav 38 også ble varetektsfengslet (Article 18 et al. 2021, s. 10, 12).

Det var få arrestasjoner første halvår av 2023, men i juni og juli ble til sammen 69 konvertitter arrestert i elleve ulike byer i Iran. I midten av august satt fremdeles ti av dem i varetekt, mens de resterende var løslatt. De løslatte hadde blitt tvunget til å undertegne erklæringer om å ikke møte i kristne forsamlinger igjen. Noen hadde også blitt tvunget til å delta i islam-undervisning (se kapittel 2.9). Andre hadde fått innkallinger til nye avhør og noen hadde betalt kausjon for å bli løslatt (Article 18 2023a, b).

Det rapporterte antallet arrestasjoner og varetektsfengslinger representerer ikke nødvendigvis hele bildet. Antallet arrestasjoner er sannsynligvis høyere enn det som rapporteres. Christian Solidarity Worldwide anslo at de via egne og andres nettverk og kontakter var i stand til å fange opp nesten alle saker, omtrentlig anslått til 98 % (CSW, intervju mars 2023). Article 18 opplyste imidlertid at de ikke kjente til alle saker, og at noen saker først ble kjent for dem lenge etter arrestasjonen. Rapporteringer fra tidligere år er dermed ikke lenger presise. De anslo det reelle antallet arrestasjoner til et sted mellom 200 og 300 årlig (Article 18, intervju mars 2023).

Begrepet «arrestasjon» brukes i dette notatet om det å pågripe noen, bringe vedkommende inn til avhør, og eventuelt varetektsfengsle personen. Men det er ikke uten videre klart når en person anses som arrestert. Kildene som rapporterer om arrestasjoner, bruker ikke nødvendigvis begrepet likt. De som bringes inn til avhør i forbindelse med en razzia for så å bli løslatt, regnes ikke nødvendigvis

med blant de som kildene rapporterer som arresterte. Flere av kildene som Landinfo har intervjuet, nevner for eksempel at lederen for en hjemmekirke ofte arresteres i forbindelse med en razzia, mens de øvrige som er til stede kun blir avhørt. Mange konvertitter kan dermed ha hatt kontakt med sikkerhetstjenestene, og blitt registrert og avhørt, uten å bli arrestert.

Det er heller ikke alltid klart når en arrestasjon går over til å bli en varetektsfengsling. Heller ikke her brukes begrepene helt konsistent av kildene, og den opprinnelige betydningen kan gå tapt i oversettelser. I henhold til straffeprosessloven kan arresterende myndigheter i visse tilfeller holde arrestanter i inntil 24 timer uten formell tillatelse fra påtalemyndighetene. Sikkerhetstjenestene ignorerer imidlertid ofte disse prosedyrene, og holder arrestanter i lengre perioder uten å henvise saken til påtalemyndighetene (Landinfo, CGRS & SEM 2021, s. 55).

2.7 Løslatelse mot kausjon

Straffeprosessloven åpner for at varetektsfengslede kan løslates mot kausjon frem til rettsbehandling og eventuell domfellelse. Kausjonen kan betales i form av kontanter, en bankgaranti eller ved pantsettelse av fast eiendom. Man kan enten stille kausjonen selv, eller benytte en kausjonist (Landinfo, CGRS & SEM 2021, s. 64-66). Konvertitter som varetektsfengsles, blir i de fleste tilfeller gitt mulighet til løslatelse mot kausjon. Som redegjort for i Landinfos temanotat om kristne konvertitter fra 2022, settes kausjonskravene ofte så høyt at det fordrer innlevering av eiendomsskjøte eller salg av (forretnings)eiendommer. De fleste kausjonskravene tilsvarer summer på mellom 10 000 og 100 000 USD, men det er også rapportert om enda høyere summer (Landinfo 2022a, s. 20). Trenden med høye kausjonssummer fortsatte i 2022 med eksempler på kausjonssummer tilsvarende mellom 12 500 og 45 000 USD (Article 18 et al. 2023, s. 18-19).

2.8 Domfellelser

2.8.1 Nasjonale sikkerhetsforbrytelser

Som redegjort for i tidligere notater om kristne konvertitter (Landinfo 2017b, a, 2019, 2022a), definerer iranske myndigheter aktivitet i hjemmekirker som en form for politisk opposisjonsvirksomhet som truer landets islamske identitet og nasjonale sikkerhet. Konvertitter som blir straffeforfulgt, tiltales og dømmes derfor vanligvis for handlinger mot nasjonal sikkerhet og/eller samarbeid med fremmede stater. Slike lovbrudd er dekket av artiklene 498-512 og 610-611 i straffeloven (IPC 1996). Opprettelse av ulovlig gruppe (artikkel 498), medlemskap i ulovlig gruppe (artikkel 499) og propaganda mot regimet (artikkel 500) er de lovhjemlene som oftest går igjen (Landinfo 2022a, s. 21).

I januar 2021 vedtok det iranske parlamentet nye tillegg til artikkel 499 og 500 i straffeloven (se Landinfo 2022a, s. 10-11). Tillegget til artikkel 500 forbyr avvikende propagandavirksomhet i form av blant annet religionsopplæring som strider mot sjiaislam. Lovtillegget har blitt brukt hyppig mot konvertitter de siste årene (Article 18 et al. 2023, s. 5; MEC, intervju mars 2023). De som har blitt dømt til fengsel etter artikkel 500 i straffeloven, blir ofte også idømt ytterligere straff i form av bøter og inndragning av ulike sosiale rettigheter, indre eksil og utreiseforbud (Article 18 et al. 2023, s. 8-9).

For perioden medio 2019 til april 2022, har Landinfo konkret informasjon om at 35 konvertitter ble dømt for nasjonale sikkerhetsforbrytelser (Landinfo 2022a, s. 22). I 2022 ble 14 konvertitter dømt til fengsel, i tillegg til andre reaksjoner som utreiseforbud og indre eksil. Totalt 30 konvertitter sonet fengselsstraffer i løpet av året (Article 18 et al. 2023, s. 4).

2.8.2 Frikjennelser i ankesaker

I november 2021 fastslo en av Høyesteretts avdelinger i Teheran at ni kristne konvertitter som sonet fengselsstraffer på fem år for engasjement i hjemmekirker, ikke skulle ha blitt tiltalt for forbrytelser mot nasjonal sikkerhet. Saken ble sendt tilbake for ny behandling i en ankedomstol i Teheran, som i februar 2022 frikjente de ni konvertittene. Dommerne mente det ikke var tilstrekkelig bevist at konvertittene hadde handlet mot nasjonal sikkerhet (Landinfo 2022a, s. 13). I ettertid har imidlertid tre av dem blitt pågrepet og fengslet som følge av nye anklager om forbrytelser mot nasjonal sikkerhet (Article 18 et al. 2023, s. 6-7).

Article 18, MEC, Open Doors og CSW skriver i sin siste årsrapport at det ikke har vært nye tilsvarende frifinnelser i konvertittsaker. Nye ankesaker fra andre konvertitter som var dømt for nasjonale sikkerhetsforbrytelser, ble opprettholdt i ankedomstolene i 2022. Sikkerhetstjenestene skal ha sørget for at avdelingen i Høyesterett som frikjente ni konvertitter i 2021, ikke mottok nye konvertittsaker til behandling (Article 18 et al. 2023, s. 9). I tillegg ble bestemte avdelinger og dommere i Revolusjonsdomstolen valgt ut for å påse at konvertitter fikk strenge straffer. Et eksempel som går igjen, er Revolusjonsdomstolens avdeling 26 i Teheran og dommeren Imam Ashfari. Han dømte flere konvertitter til fengselsstraffer på opptil ti år i 2022 i tillegg til ulike tilleggsstraffer som indre eksil og utreiseforbud (Article 18 et al. 2023, s. 9).

I mai 2023 ble imidlertid et ektepar i 60-årene som sonet fengselsdommer på til sammen ti år, løslatt etter at en ankedomstol frikjente dem. Domstolen fant ikke bevis for at de hadde handlet mot nasjonens sikkerhet eller hatt kontakt med opposisjonsgrupper i utlandet (Article 18 2023c).

2.8.3 Krenkelser av islamske verdier og blasfemi

Kristne konvertitter blir i noen tilfeller også tiltalt etter straffelovens artikkel 513, for å krenke islamske hellige verdier, de store profetene, de tolv sjia-imamene eller den hellige Fatima (Muhammads datter). Strafferammen er 1-5 års fengsel, med mindre handlingene er å anse som blasfemi, *saab ul-nabi* (fornærmelse av profeten Muhammad). Dette er en *hadd*-forbrytelse som foreskriver dødsstraff.

Landinfo er kjent med at en konvertitt ble dømt for krenkelser av islamske verdier i 2019 (omgjort av ankedomstol i 2020, mens dom for andre forhold ble opprettholdt). En annen konvertitt ble siktet for krenkelser av islamske verdier i 2021, men siktelsen ble senere frafalt (Landinfo 2022a, s. 22, 25). Ytterligere en konvertitt ble pågrepet og siktet for krenkelser av islamske verdier i juni 2022, og senere løslatt mot kausjon (Article 18 u.å.; Article 18 et al. 2023, s. 18). Landinfo kjenner ikke til at konvertitter har blitt idømt dødsstraff for blasfemi.

2.8.4 Alkoholkonsum

Mens lovlige kristne samfunn i Iran får utøve nattverd i tråd med tradisjonen, kan kristne konvertitter bli straffet for å drikke vin under nattverden. Konsum av alkohol er forbudt og regulert i artikkel 264 i straffeloven. Artikkel 265 foreskriver 80 piskeslag for forbrytelsen. I 2020 fikk to konvertitter fullbyrdet slike straffer som var idømt i 2016 (Landinfo 2022a, s. 22-23). Vi har ikke funnet eksempler på at konvertitter har blitt dømt for alkoholkonsum siden den tid.

2.8.5 Frafall fra islam – apostasi

Konstitusjonen forbyr undersøkelser av enkeltindividers religiøse overbevisning eller at noen straffes på grunn av personlig tro. Samtidig forbys muslimer å frasi seg troen eller konvertere til en annen religion (U.S. Department of State 2023, s. 7). Frafall fra islam – apostasi – er ikke omtalt i straffeloven, men i henhold til konstitusjonens paragraf 167 skal forhold som ikke er dekket av kodifisert lovgivning behandles i tråd med tradisjonell islamsk lov som foreskriver dødsstraff for en mann og livsvarig fengsel for en kvinne, inntil hun eventuelt angreir og vender tilbake til islam (Landinfo 2017a, s. 22; 2017b, s. 12).

Det er imidlertid svært sjeldent at konvertitter blir tiltalt og dømt for apostasi, selv om trusler om slike tiltal kan forekomme. Siden revolusjonen i 1979 har kristne konvertitter kun unntaksvis blitt dømt for apostasi. Kjente tilfeller er Hossein Soodman (henrettet i fengsel i 1990), Mehdi Dibaj (drept etter løslatelse i 1994) og Yousef Naderkhani (dødsdom omgjort til fengselsstraff i 2012). Hver gang det har vært reist apostasitiltale, har det vakt massiv internasjonal kritikk og dermed medført utfordringer for iranske myndigheter (Landinfo 2017a, s. 22; 2017b, s. 12).

Kildene som Landinfo intervjuet i forbindelse med dette notatet, kjente ikke til nyere eksempler på apostasitiltaler eller -dommer. Trusler om apostasitiltaler forekom imidlertid også i 2022 (Article 18 et al. 2023, s. 2, 19).

2.9 Pålagt religionsundervisning

Enkelte konvertitter har blitt påtvunget islamsk religionsundervisning som har til hensikt å få dem til å oppgi sin kristne tro og vende tilbake til islam. Det skal ha vært en økning av denne typen pålagt religionsundervisning i 2022 (Article 18 et al. 2023, s. 10).

Pålagt religionsundervisning skjer både med personer som soner fengselsstraffer, personer som har sittet i varetekt og som er løslatt mot kausjon, og andre som sikkerhetstjenestene har identifisert som konvertitter. De blir eksempelvis invitert til en samtale hos sikkerhetstjenesten. Der blir de møtt av en islamsk skriftlærd som gir dem islam-undervisning. En agent fra en av sikkerhetstjenestene overvåker seansen og stiller senere oppfølgingsspørsmål på tematikk som konvertitten ikke responderte på under undervisningen. De som gjennomgår dette, føler seg presset til å delta (Article 18, intervju mars 2023).

Den tvungne islam-undervisningen kan være del av en formell domsavsigelse, men ofte kommer det i stand på sikkerhetstjenestenes initiativ uten at det er beordret av en dommer (Article 18, intervju mars 2023). I januar 2022 ble ti konvertitter kalt inn av Revolusjongardens etterretning til ti sesjoner med tvungen islam-undervisning, til tross for at de hadde blitt frikjent i en rettssak i november 2021 (Article 18 et al. 2023, s. 16).

2.10 Oppsigelser og bortfall av studiemuligheter

Enkelte konvertitter opplever å miste jobben. Dette skjer blant annet ved at sikkerhetstjenestene legger press på arbeidsgivere om å si opp konvertitten (CSW, intervju mars 2023; MEC, intervju mars 2023). Fire konvertitter som Landinfo intervjuet i Tyrkia, hadde blitt oppsagt etter at det ble kjent at de var konvertitter. To av dem fikk dommer som innebar yrkesforbud. En ble satt under press fordi vedkommende ikke deltok i islamske ritualer på sin statlige arbeidsplass, og til slutt oppsagt. Ytterligere en ble oppsagt fra et privat firma etter at sikkerhetstjenestene la press på virksomheten (iransk konvertitt (a), intervju mars 2023; iransk konvertitt (b), intervju mars 2023). Ifølge lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) har man sett færre slike saker de siste årene. Han mente at det fremdeles kunne forekomme, men at mye avhenger av hvordan den enkeltes arbeidsgiver reagerer.

Det forekommer også at barn av konvertitter nektes høyere utdanning (CSW, intervju mars 2023; MEC, intervju mars 2023). Dette er imidlertid ikke en vanlig reaksjonsform. Representanten for MEC (intervju mars 2023) hadde i løpet av alle

årene med engasjement for iranske konvertitter, kun hørt om to tilfeller av at barn av konvertitter ble forhindret fra å fortsette sin utdanning.

3 Hvem sikter myndighetene seg inn mot?

Ulike kilder har tidligere formidlet til Landinfo at myndighetene prioriterer å slå ned på konvertitter som leder, organiserer eller er vertskap for hjemmekirker, og/eller som misjonerer, lærer opp og distribuerer informasjon om kristendommen til muslimer (Landinfo 2017a, s. 24-25). Landinfo har også gjennomgått konkrete straffesaker mellom 2019 og 2022. Her fremkommer det av tiltalene og dommene at de dømte er anklaget for å ha opprettet og ledet hjemmekirker, gjentatt aktivitet etter at de har kommet i myndighetens søkelys, bedrevet utadrettet evangelisering og spredt kristent materiell, eller mottatt penger eller på annen måte hatt kontakt med misjonerende miljøer i utlandet (Landinfo 2022a, s. 34; 2019, s. 10).

Kildene som Landinfo intervjuet i 2023 ga langt på vei samme beskrivelse: Myndighetene er opptatt av å stanse spredningen av kristendommen i Iran. De retter derfor sin innsats inn mot personer som leder og organiserer hjemmekirker, og mot dem som driver en utadrettet evangelisering.

3.1 Arrestasjoner, varetekt og straffeforfølgelse

Kildene intervjuet i 2023 formidlet at arrestasjoner, varetekt og straffeforfølgelse i første rekke rammer konvertitter med slike roller, det vil si ledere og de som driver en utadrettet evangelisering. Alle andre konvertitter, som ikke har en slik ledende eller utadrettet rolle, risikerer sjeldent fengsling og straffeforfølgelse, men kan rammes av andre reaksjoner som avhør hos sikkerhetstjenesten, trusler eller press om å undertegne erklæringer om ikke å delta i kristne forsamlings (se kapittel 3.2).

Kildene intervjuet i 2023 ga følgende beskrivelser:

- Lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) mente at myndighetene ikke er opptatt av den enkeltes personlige tro eller hvorvidt man har konvertert til kristendommen. De er opptatt av konvertitter som evangeliserer og som leder og organiserer hjemmekirker. «Vanlige» konvertitter og medlemmer av hjemmekirkene blir ikke fengslet og straffeforfulgt. Når det gjennomføres razziaer, forsøker sikkerhetstjenestene å identifisere lederen for hjemmekirken, og vedkommende blir arrestert. De andre som er til stede blir normalt avhørt og bedt om å undertegne en erklæring om at de ikke skal møte i en hjemmekirke igjen. De kan også utsettes for sjikane og trusler. Dersom de pågripes, må de maksimalt tilbringe en natt i arrest. Formålet med avhør

av vanlige medlemmer i et nettverk, er å identifisere hvem som leder nettverket. Dersom sikkerhetstjenestene blir kjent med et nettverk med 100 medlemmer, kan de avhøre alle, men de vil konsentrere seg om den som leder nettverket og eventuelt hans/hennes assistent. Disse to blir så arrestert og straffeforfulgt, men ikke de resterende 98.

- Representanter for en annen iransk kristen organisasjon (intervju mars 2023) mente også at myndighetene konsentrerer seg om de som evangeliserer, leder hjemmekirker og bringer konvertitter sammen. Det er i første rekke ledere for hjemmekirker eller nettverk av hjemmekirker som risikerer straffeforfølgelse og fengsel.
- Representanten for Middle East Concern (MEC, intervju mars 2023) formidlet også at det i hovedsak er ledere for hjemmekirker som er i sikkerhetstjenestenes søkelys. De siste årene har flere ledere blitt pågrepet hjemme, husene deres har blitt ransaket og kristent materiell beslaglagt. Razziaer mot hjemmekirker forekommer ikke like hyppig som tidligere, men når det skjer, blir lederen arrestert og risikerer varetekt, isolat og avhør. De resterende medlemmene som er til stede under en razzia, kan bli tatt inn til avhør, men blir deretter løslatt.
- En representant for Christian Solidarity Worldwide (CSW, intervju mars 2023) forklarte at arrestasjoner og straffeforfølgelser av ledere og aktivister er ment å skremme andre konvertitter. Man sender et signal om at hvis man som konvertitt holder lav profil (stay quiet), så vil man ikke bli møtt med reaksjoner. Han anslo at det kunne være en million konvertitter i Iran og at sikkerhetstjenestene sannsynligvis kjenner identiteten til de fleste av dem, men de velger å kun aksjonere mot noen fordi konvertittbevegelsen vokser raskt og er ute av kontroll.

De iranske konvertittene som Landinfo intervjuet i Tyrkia i mars 2023, hadde alle vært ledere for hjemmekirker og drevet med aktiv og utadrettet evangelisering for å tiltrekke seg nye medlemmer. De hadde forlatt Iran på grunn av reaksjonene de ble utsatt for. Det dreide seg om blant annet arrestasjoner, fengselsdommer, innkallinger til avhør, trusler og oppsigelser fra arbeidsplass. Med utgangspunkt i egne erfaringer og kjennskap til konvertittmiljøer i Iran, ga de uttrykk for at det som regel var ledere som ble arrestert, varetektsfengslet og straffeforfulgt:

- En iransk konvertitt (b, intervju mars 2023) mente at det vanligvis er lederne som påripes dersom det gjennomføres en razzia mot en hjemmekirke. De øvrige ble presset til å undertegne erklæringer om ikke å delta i hjemmekirker.
- En annen konvertitt (c, intervju mars 2023) anførte at sikkerhetstjenestene er opptatt av de som er aktive og som evangeliserer. Andre konvertitter som ikke er aktive på denne måten, bryr myndighetene seg mindre om. De kan bli avhørt, og bedt om å fortelle hvem som er med i nettverket eller hjemmekirken. De kan også bli truet og holdt under oppsikt, og de kan miste jobben. Men de blir ikke straffeforfulgt og dømt til fengsel.

- En konvertitt (a, intervju mars 2023) forklarte at sikkerhetstjenestene kjenner til mange nettverk, men de aksjonerer ikke mot dem med mindre de er aktive i å spre kristendommen og nettverket vokser. I nettverket til konvertitten var det 60 personer. Totalt fire ble arrestert fordi de var ledere for nettverket. De resterende medlemmene ble ikke arrestert.

3.1.1 Hva betyr det å lede en hjemmekirke?

To ulike iranske kristne organisasjoner beskrev en leder som en person som bringer folk sammen, holder prekener i hjemmekirkene, driver kristendomsundervisning, og som har en pastorfunksjon. En leder kan være en person som leder en liten gruppe på ti personer. Noen er også ledere for større nettverk bestående av flere hjemmekirker. De kan for eksempel reise rundt og lede eller veilede ti forskjellige hjemmekirker som til sammen har 100 eller 200 medlemmer. I slike tilfeller har ikke nødvendigvis den enkelte hjemmekirke en egen leder. De forholder seg i stedet til lederen for nettverket de er en del av (lederen for en iransk kristen organisasjon, videointervju mai 2023; iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023).

Middle East Concern har tidligere formidlet til Landinfo at mange av de mest erfarne lederne som bistod en lang rekke hjemmekirker og oppmuntret dem til å vokse og etablere nye menigheter, har blitt «eliminert» de siste ti årene. Disse lederne har sonet fengselsstraffer eller blitt truet med lange straffer, og har følt seg tvunget til å forlate landet på grunn av dette (Landinfo 2022a, s. 32-33). Flere av Landinfos intervjuobjekter under informasjonsinnhentingsreisen i 2023 pekte på det samme: Mange av de mest erfarne lederne som konverterte til kristendommen for mer enn tjue år siden, har forlatt landet. Samtidig har nye, mindre erfarne ledere kommet til. I dag har de fleste ledere innehatt lederroller i langt kortere tid, og deres lederevner og kunnskapsnivå vil variere. Noen hjemmekirker har dermed relativt uerfarne ledere som ikke nødvendigvis har et solid kunnskapsgrunnlag for å fungere som leder. I andre tilfeller har man en godt utrustet og erfaren leder i hjemmekirken eller i nettverket man er en del av (iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023; iransk konvertitt (b), intervju mars 2023; MEC, intervju mars 2023).

Ifølge en iransk kristen organisasjon (intervju mars 2023) er flere organisasjoner i utlandet involvert i å lære opp og trene nye ledere til konvertittbevegelsen i Iran, men det finnes ikke nok kvalifiserte ledere i Iran i dag.

Det finnes også konvertitter som kommer sammen for å se på kristne satellittkanaler, og som får veiledning via disse TV-kanalene, uten at det finnes noen egentlig leder innad i gruppen. Satellittkanalene har ofte sine egne nettverk av følgere i Iran og egne ledere som veileder via TV-kanalene, nettprat eller videomøter. De kan få veiledning og opplæring via internett, uten å være i fysisk kontakt med en leder utenfra. Ofte er kontakten deres anonym. Deltagerne i

videomøter skruer av kamera og bruker alias. Dermed kjenner ikke veilederen nødvendigvis identiteten til tilhørerne (iransk konvertitt (b), intervju mars 2023; lederen for en iransk kirke i Tyrkia, intervju mars 2023).

3.1.2 Hva menes med utadrettet evangelisering?

Konvertitter kan ikke praktisere sin tro åpent i Iran, og har ikke anledning til å delta i gudstjenester eller annen kristen religionsutøvelse i det offentlige rom. Det er derfor svært uvanlig å misjonere i offentlighet på gater eller torv eller via internett og sosiale medier under fullt navn.

Enkelte konvertitter forsøker likevel aktivt å omvende muslimer til kristendommen. Det dreier seg om å være åpne om sin kristne tro overfor familie og andre fortrolige, og/eller å be for andre eller innlede diskusjoner om religiøse spørsmål. Noen få går enda lengre og tar kontakt med fremmede på offentlige steder og spør om de kan be for dem, eller de innleder samtaler som ender med at de forteller at de er kristne. Dersom den de har tatt kontakt med virker interessert og mottagelig, avtales gjerne nye møter. Noen deler også ut informasjonsbrosjyrer eller bibler på slutten av slike tilfeldige møter.

Flere av konvertittene som Landinfo intervjuet i Tyrkia i mars 2023, hadde tidligere drevet denne formen for utadrettet evangelisering til tross for de åpenbare farene for reaksjoner fra sikkerhetstjenestene. En iransk konvertitt (d, intervju mars 2023) forklarte at han hadde jobbet som taxisjåfør i Iran og at han gjerne innledet samtaler med kundene om religion og lot det skinne gjennom at han var kristen. Han hadde også alltid en ekstra bibel i bilen som han delte ut til kunder som virket mottakelig for det.

En annen kristen konvertitt (c, intervju mars 2023) ble under avhør hos sikkerhetstjenestene i Iran fortalt at han gjerne kunne være kristen. Sikkerhetstjenestene hadde imidlertid problemer med at han aktivt delte det kristne budskap med andre, og på den måten bidro til å spre kristendommen.

Konvertittene som Landinfo intervjuet var enige om at denne formen for utadrettet evangelisering ikke er vanlig og at de fleste konvertitter er langt mer forsiktige.

Flere kilder viste også til at konvertittene i Iran gradvis har blitt mer forsiktige de siste ti årene på grunn av reaksjoner fra myndighetene. Tidligere samlet noen konvertitter seg i store hjemmekirker med flere titalls tilstedeværende og gjorde lite for å skjule sin virksomhet. På grunn av razziaer og andre reaksjoner mot grupper som har opptrådt for uforsiktig, har det blitt vanligere å møtes i mindre grupper, sjeldent mer enn ti personer, og man setter i verk ytterligere sikkerhetsforanstaltninger for ikke å bli oppdaget (iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023; leder for en iransk kristen organisasjon, videointervju mai

2023; leder for en iransk kristen kirke, intervju mars 2023; MEC, intervju mars 2023).

3.1.3 Unntaksvis straffeforfølgelse av ordinære medlemmer av hjemmekirker

Selv om det nesten alltid er ledere som straffeforfølges, kjente to av kildene som Landinfo intervjuet i mars 2023 til eksempler på straffeforfølgelse av konvertitter som ikke hadde hatt lederroller eller drevet utadrettet evangelisering.

Representanten for CSW (intervju mars 2023) hadde personlig møtt et par konvertitter som hadde blitt dømt til fengsel utelukkende fordi de deltok i en hjemmekirke. En av dem hadde fått fem til seks års fengsel. Men CSW understreket at majoriteten av de som ble straffeforfulgt var ledere og personer som evangeliserte.

Article 18 (intervju mars 2023) kjente også til eksempler på at medlemmer av hjemmekirker som ikke hadde noen lederrolle ble dømt til fengsel. En av dem hadde fått en dom på to års fengsel. Andre hadde fått dommer på noen måneders fengsel. Men majoriteten av de som dømmes til fengsel er ledere.

3.1.4 Personer med fremtredende roller i samfunnslivet

Sikkerhetstjenestene kan reagere mot personer med særlig fremtredende roller i samfunnslivet som har konvertert til kristendommen, selv om disse personene ikke har hatt noen ledende rolle i hjemmekirker. Lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) kjente til at en konvertitt som hadde hatt en viktig stilling i en iransk TV-kanal, ble sagt opp og truet til ikke å delta i en hjemmekirke. Vedkommende hadde ingen fremtredende rolle i hjemmekirken, men sikkerhetstjenestene valgte likevel å sette søkelys på denne personen på grunn av hans rolle i TV-kanalen og det faktum at han kunne nå ut til et større publikum gjennom sitt arbeid. Ifølge lederen for den kristne organisasjonen vil sikkerhetstjenestene bruke ressurser på konvertitter dersom de eksempelvis er offiserer i militæret, TV-ankere, kjente skuespillere eller har andre fremtredende roller i samfunnslivet.

3.1.5 Ledere for nettverk av hjemmekirker mer utsatt

Representanter for en iransk kristen organisasjon (intervju mars 2023) anslo at 90 % av konvertittene i Iran er tilknyttet en hjemmekirke. De resterende 10 % fulgte med på kristne satellittkanaler hjemmefra, men er ikke del av noen gruppe eller nettverk. Disse er ikke myndighetene interessert i. Av de resterende som er med i en hjemmekirke, er risikoen for reaksjoner fra myndighetene større for de som er del av et nettverk med forbindelser til kristne organisasjoner i utlandet.

Også lederen for en iransk kirke i Tyrkia (intervju mars 2023) anførte at de som er del av isolerte hjemmekirker uten kontakt med større nettverk, sjeldent får problemer med myndighetene. Men så snart de organiserer seg i større nettverk med forgreninger til organisasjoner i utlandet, øker sjansen for negative reaksjoner fra myndighetene.

Ledere i nettverk kan dessuten få strengere straffer. De som kun leder en liten gruppe, kan få fengselsstraffer opp til ett år. De som leder større nettverk, kan få fem til ti års fengsel. Hvorvidt man får fem eller ti år er imidlertid helt vilkårlig (iransk kristen organisasjon, intervju mars 2023). Ledere som kun har ansvar for en liten hjemmekirke, dømmes normalt kun til noen måneders fengsel. Andre som er sentrale ledere i større nettverk, kan få lange straffer opp til ti års fengsel (MEC, intervju mars 2023).

3.2 Andre reaksjoner

Kapittel 2 redegjorde for hvilke reaksjoner kristne konvertitter i Iran kan bli møtt med i tillegg til arrestasjoner, varetekt og domfellelse. Det dreier seg om overvåkning, avhør, trusler, razziaer mot hjemmekirker og press om å undertegne erklæringer om ikke å delta i hjemmekirker i fremtiden. I tillegg opplever enkelte å bli sagt opp fra jobben, yrkesnekt eller tvungen islam-undervisning. Kildene som Landinfo intervjuet i mars 2023 var klare på at disse reaksjonsformene kan ramme en bredere krets enn kun ledere og personer som aktivt evangeliserer. Også vanlige medlemmer i en hjemmekirke kan oppleve dette.

Dersom det gjennomføres en razzia mot en hjemmekirke, blir resultatet som oftest at den aktuelle hjemmekirken blir oppløst. Etter en razzia kjenner sikkerhetstjenestene identiteten til alle, og medlemmene har gjerne blitt presset til å undertegne erklæringer om ikke å møtes igjen. Mange som har vært gjennom dette opplever at de blir isolert fra kristne miljøer. Noen mister også jobben sin. Mange velger etter en stund å forlate landet. Ikke fordi de risikerer arrestasjon, men fordi de føler at livet i Iran som kristen har blitt vanskeligere og at de vil få det bedre om de emigrerer (MEC, intervju 2023).

En kristen konvertitt (c, intervju mars 2023) forklarte at vanlige medlemmer i en hjemmekirke som sikkerhetstjenestene allerede kjenner til, av og til blir pågrepet og avhørt og utsatt for trusler. Konvertittene blir under avhør bedt om å oppgi navn på andre medlemmer. Deretter risikerer disse å bli avhørt og tvunget til å oppgi navn. Hensikten er ikke å innlede straffeforfølgelse av den enkelte, men å kartlegge nettverket og identifisere lederne.

3.3 Iranske konvertitter i utlandet

En leder for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) mente at sikkerhetstjenestene ønsker at konvertittene skal forlate Iran. De anser at

konvertittene ikke lenger utgjør et problem for dem så snart de har forlatt landet. Ifølge Article 18 (intervju mars 2023) og en iransk kristen organisasjon (intervju mars 2023) blir noen konvertitter innkalt til samtale hos en av sikkerhetstjenestene og indirekte truet til å forlate landet.

Iranske sikkerhetstjenester overvåker iranske miljøer i utlandet, men kristne konvertittmiljøer synes ikke å være høyt prioritert. Ifølge lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) har iranske sikkerhetstjenester agenter i utlandet som følger med på iranske miljøer, men de er i første rekke opptatt av den politiske opposisjonen. Kristne konvertitter er langt nede på deres prioriteringsliste fordi konvertittene ikke truer det politiske systemet. Konvertittene som Landinfo intervjuet (a, b, c, d, intervjuer mars 2023), hadde med få unntak ikke registrert nærvær av iranske sikkerhetstjenester i deres lokalmiljø i Tyrkia.

Lederen for en iransk kristen organisasjon (videointervju mai 2023) mente også at konvertitter ikke var høyt prioritert, men det vil stille seg annerledes for konvertitter i utlandet som eksempelvis leder iranske kristne organisasjoner som driver misjonsvirksomhet rettet mot Iran eller som leder et nettverk av hjemmekirker fra utlandet. I slike tilfeller vil sikkerhetstjenestene høyst sannsynlig kjenne til vedkommende. Dersom en slik personen skulle returnere til Iran, vil han eller hun med stor sannsynlighet risikere pågripelse og straffeforfølgelse. Andre som ikke har slike roller, vil sannsynligvis ikke bli pågrepet dersom de returnerer til Iran, men de kan bli utsatt for trusler. De kan for eksempel bli fortalt at hvis de besøker Iran igjen, vil de bli fengslet. Man kan også bli holdt tilbake på flyplassen og fratatt passet i noen timer. Dette blir gjort for å skremme. Etter en time får man tilbake passet med beskjed om ikke å besøke Iran igjen i fremtiden.

Som vist til i Landinfos temanotat *Iran: Reaksjoner mot iranere i eksil* (Landinfo 2022c, s. 22), finnes det eksempler på at dissidenter, ulike typer aktivister og journalister i persiskspråklige medier i utlandet trues og sjikaneres av iranske sikkerhetstjenester. Kristne konvertitter er imidlertid i liten grad nevnt i kildematerialet, men Article 18 viser til at konvertitter i utlandet som arbeider med støtte til hjemmekirker i Iran har blitt forsøkt presset til å oppgi sin virksomhet eller til å returnere til Iran.

4 Referanser

4.1 Skriftlige kilder

Article 18 (2023a). *At least 10 still detained as numbers of arrests and affected cities rise*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/news/13706/> [lastet ned 19. september 2023].

Article 18 (2023b, 18. juli). *Over 50 Christians in five cities arrested in new crackdown*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/news/13655/> [lastet ned 2. august 2023].

Article 18 (2023c, 10. mai). *Parkinson's sufferer and wife acquitted, released from priosn*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/news/13208/> [lastet ned 3. oktober 2023].

Article 18 (u.å.). *Iranian Christian Prisoners List*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/prisoners-list/> [lastet ned 15. august 2023].

Article 18; Open Doors; Middle East Concern & Christian Solidarity Woldwide (2021, januar). *Annual Report 2020*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/wp-content/uploads/2021/02/2020-Report-Edited-1.pdf> [lastet ned 2. august 2023].

Article 18; Open Doors; Middle East Concern & Christian Solidarity Woldwide (2022, januar). *Annual Report 2021*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/wp-content/uploads/2022/01/AnnualReport-2021-1.pdf> [lastet ned 2. august 2023].

Article 18; Open Doors; Middle East Concern & Christian Solidarity Woldwide (2023). *Iran. 2023 Annual Report*. London: Article 18. Tilgjengelig fra <https://articleeighteen.com/reports/12622/> [lastet ned 5. juni 2023].

IPC, dvs. Islamic Penal Code (1996). *Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran - Book Five*. Tilgjengelig fra <https://iranhrdc.org/islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five/> [lastet ned 8. august 2023].

Landinfo (2017a, 27. november). *Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (1) - utbredelse og vilkår for trosutøvelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Iran-temanotat-Kristne-konvertitter-og-hjemmekirker-Del-1-utbredelse-og-vilk%C3%A5r-for-trosut%C3%B8velse-27112017.pdf> [lastet ned 26. mai 2023].

Landinfo (2017b, 29. november). *Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) - arrestasjoner og straffeforfølgelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Iran-temanotat-Kristne-konvertitter-og-hjemmekirker-del-2-Arrestasjoner-og-straffeforf%C3%B8lgelse-29112017.pdf> [lastet ned 26. mai 2023].

Landinfo (2019, 16. oktober). *Iran: Kristne konvertitter - en oppdatering om arrestasjoner og straffeforfølgelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2019/10/Respons-Iran-Kristne-konvertitter-en-oppdatering-om-arrestasjoner-og-straffeforf%C3%B8lgelse-AVA-16102019.pdf> [lastet ned 26. mai 2023].

Landinfo (2022a, 20. juni). *Iran: Arrestasjon og straffeforfølgelse av kristne konvertitter - en oppdatering*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/06/Temantoat-Iran-Arrestasjon-og-straffeforfølgelse-av-kristne-konvertitter-en-oppdatering-20062022-utenENDNOTE.pdf> [lastet ned 26. mai 2023].

Landinfo (2022b, 5. august). *Iran: Familie og ekteskap*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/08/Temanotat-Iran-Familie-og-ekteskap-05082022-ny.pdf> [lastet ned 5. oktober 2023].

Landinfo (2022c, 28. november). *Iran: Reaksjoner mot iranere i eksil*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2022/11/Temanotat-Iran-Reaksjoner-mot-iranere-i-eksil-28112022.pdf> [lastet ned 18. september 2023].

Landinfo; CGRS, dvs. Office of the Commissioner General for Refugees and Stateless Persons & SEM, dvs. Swiss State Secretariat for Migration (2021, desember). *Iran: Criminal procedures and documents*. Oslo: Landinfo, CGRS, SEM. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2021/12/Iran-report-criminal-procedures-and-documents-122021-4.pdf> [lastet ned 24. november 2022].

Open Doors (2023, januar). *Iran: Full Country Dossier*. Open Doors. Tilgjengelig fra <https://www.opendoors.org/en-US/research-reports/country-dossiers/> [lastet ned 10. oktober 2023].

U.S. Department of State (2023, 15. mai). *2022 Report on International Religious Freedom: Iran*. Washington D.C.: U.S. Department of State. Tilgjengelig fra <https://www.state.gov/reports/2022-report-on-international-religious-freedom/iran/> [lastet ned 5. juni 2023].

4.2 Muntlige kilder

Article 18. Intervju i London mars 2023.

CSW, dvs. Christian Solidarity Worldwide. Intervju i London mars 2023.

Iransk konvertitt (a). Intervju i Tyrkia mars 2023.

Iransk konvertitt (b). Intervju i Tyrkia mars 2023.

Iransk konvertitt (c). Intervju i Tyrkia mars 2023.

Iransk konvertitt (d). Intervju i Tyrkia mars 2023.

Iransk kristen organisasjon. Intervju i Tyrkia mars 2023.

Leder for en iransk kristen organisasjon. Videointervju mai 2023.

Lederen for en iransk kirke i Tyrkia. Intervju i Tyrkia mars 2023.

MEC, dvs. Middle East Concern. Intervju i London mars 2023.